

Rekenkamercommissie Bernheze

Aan de gemeenteraad

Postbus 19

5384 ZG HEESCH

Behandeld door: Nico op de Laak
Telefoonnummer: 0412 458888
Bijlage(n): 3
Onderwerp: Onderzoek Duurzaamheid

Uw brief van:
Uw kenmerk:
Registratienummer:
Datum: 24 augustus 2023

Geachte raadsleden,

Hierbij bieden wij u het rekenkameronderzoek 'Duurzaamheid' aan. De rekenkamercommissie is in het voorjaar 2023 gestart met dit onderzoek. Wij verwijzen graag naar bijgevoegd onderzoeksrapport.

In de oorspronkelijke onderzoeksopzet werd uitgegaan van een redelijk breed onderzoek waarbij veel interviews dienden plaats te vinden, onder andere met externen (bv. medewerkers van de provincie). Na de eerste oriëntatie bleek dat de gemeente Bernheze op veel onderdelen van het facetbeleid duurzaamheid de landelijke en provinciale regelingen volgt. Een uitgebreide set van interviews zou geen meerwaarde opleveren. De onderzoeksopzet is op basis van dit gegeven ingeperkt.

Vastgesteld kan worden dat in de gemeente Bernheze op veel onderdelen van het facetbeleid duurzaamheid acties worden ondernomen. Voor zover de personele situatie in de gemeentelijke organisatie dit toelaat, wordt op "een breed front" ingezet en zijn er ook al veel besluiten genomen.

Wij hebben ons rapport toegelicht in de collegevergadering van 15 augustus en hebben kort daarna de reactie van het college ontvangen. Daarop hebben wij in een kort nawoord onze reactie gegeven. De bestuurlijke reactie van het college is als bijlage bijgevoegd.

In deze aanbiedingsbrief, die tevens als raadsvoorstel fungeert, geven wij nogmaals de grote lijn weer van onze conclusies en de aanbevelingen.

Conclusies

Op basis van een groot aantal documenten en verschillende gesprekken is hoofdstuk 3 Bevindingen opgesteld. Dit heeft geleid tot de volgende conclusies:

1. Er wordt in de gemeente Bernheze veel belang gehecht aan een brede aanpak van het facetbeleid duurzaamheid. Dat blijkt onder meer uit de Bestuursprogramma's van de vorige en huidige raadsperiode. In het Bestuursprogramma 2022 – 2026 worden 2 hoofdstukken gewijd aan de verschillende beleidsthema's die bij duurzaamheid horen maar die zijn/worden vervolgens meestal sectoraal aangepakt;
2. Er worden veel acties en maatregelen voorbereid en uitgevoerd om invulling te geven aan (de sectorale onderdelen van) het duurzaamheidsbeleid. Daarbij zijn ook aansprekende resultaten behaald. Maar er zijn verschillende oorzaken waardoor het niet eenvoudig is om tot een integraal beleid te komen;

3. Bij verschillende beleidsthema's ligt het zwaartepunt van de acties en maatregelen op het bevorderen van de samenwerking tussen partijen en het overbrengen van de doelstellingen waar de gemeente waarde aan hecht. Er zijn maar weinig documenten aangetroffen waarin de gemeente ter realisatie van de duurzaamheidsdoelstellingen regels stelt die handhaafbaar zijn.

In hoofdstuk 4 van het onderzoeksrapport worden de conclusies nader toegelicht.

Aanbevelingen

Op basis van het onderzoek en de conclusies komen wij tot de volgende aanbevelingen:

1. Verzoek het college om vóór 1 januari 2024 een beknopte paraplunotitie duurzaamheid op te stellen waarin de huidige separate/sectorale beleidsthema's worden opgenomen;
2. Verzoek het college in voornoemde paraplunotitie op hoofdlijnen aan te geven op welke termijn de beleidsdoelstellingen gerealiseerd kunnen worden uitgaande van wettelijke verplichtingen én de mogelijkheden van de (ambtelijke) organisatie en de eventuele beslispunten m.b.t. de prioriteitsstelling aan de raad voor te leggen;
3. Verzoek het college aan te geven op welke wijze de komende omgevingsvisie en daarop aansluitend het omgevingsplan worden ingezet om de duurzaamheidsdoelen nog inzichtelijker te maken en waar mogelijk waarborgen te bieden voor de realisatie daarvan;
4. Draag het college op om bij voorziene afwijkingen van de gepresenteerde plannings de raad daarover vooraf te informeren en daarbij zo mogelijk alternatieven voor te leggen;
5. Verzoek het college meer invulling aan de rol van de coördinerend portefeuillehouder duurzaamheid.

In hoofdstuk 5 worden de aanbevelingen nader toegelicht.

De reactie van het college

Het college geeft aan dat er al integraal gewerkt wordt aan het uitvoeren van de duurzaamheidsdoelstellingen. De rekenkamercommissie heeft dat ook geconstateerd in de onderzoeksrapportage, maar vraagt om een verdere versterking daarvan en dat nog beter inzichtelijk te maken voor de gemeenteraad.

In de bestuurlijke reactie geeft het college aan de 5^e aanbeveling (meer invulling rol coördinerend portefeuillehouder) over te willen nemen. Met betrekking tot de andere vier aanbevelingen adviseert het college uw raad deze niet over te nemen. Daarbij speelt de beschikbare ambtelijke capaciteit op korte termijn alsmede de voortgang van de gemeentelijke omgevingsvisie een belangrijke rol.

De bestuurlijke reactie van het college treft u aan in de bijlage.

Ons nawoord

De rekenkamercommissie heeft veel begrip voor de bestuurlijke reactie, maar ziet geen aanleiding om op basis daarvan de aanbevelingen aan te passen. De overwegingen hiervoor zijn de volgende:

- De rekenkamercommissie ziet *onder meer* een *mogelijke rol* van de op te stellen paraplunotitie bij de verdere voorbereiding van de omgevingsvisie. Uit de bestuurlijke reactie kan worden afgeleid dat het beeld bij het college is dat dit wellicht de enige rol van de paraplunotitie is. Dat is absoluut niet het geval. De paraplunotitie is primair bedoeld om juist de integraliteit binnen het facetbeleid duurzaamheid verder tot stand te brengen en vast te houden en om meer inzicht te bieden in de concrete uitvoering. De rekenkamercommissie mist de aansluiting tussen de teksten uit het bestuursprogramma en de verschillende deeltwerkingen. Ook voor de raad is dat integrale overzicht niet aanwezig;

- De paraplunotitie is met name gericht op het *operationele niveau* (zie met name aanbeveling 2 en aanbeveling 4). Het gaat om het aangeven *wanneer* bepaalde beleidsdoelstellingen gerealiseerd kunnen worden en, indien nodig, de gemeenteraad in de gelegenheid te stellen om aanvullende keuzes te maken. De omgevingsvisie is in de ogen van de rekenkamercommissie een te abstract document, waarin met name de kaders worden vastgelegd (*strategisch niveau*) en niet zozeer de doorkijk naar de concrete uitvoering. Uiteraard omvat de omgevingsvisie beleidsmatige onderdelen inzake duurzaamheid, maar in het proces om die omgevingsvisie vast te stellen komen alle onderwerpen uit het brede fysieke domein aan de orde. Vandaar dat de rekenkamercommissie in de 3e aanbeveling vraagt naar de wijze waarop de omgevingsvisie én het omgevingsplan worden ingezet om de duurzaamheidsdoelen [verder] inzichtelijk te maken en de realisatie te borgen. Weliswaar komt de omgevingsvisie op korte termijn in procedure waarmee ongetwijfeld invulling wordt gegeven aan een deel van de 3e aanbeveling.
- Omdat er al veel werk is verzet om tot de (concept) omgevingsvisie te komen zal het opstellen van de paraplunotitie naar verhouding weinig extra inspanning vragen. Het college geeft aan dat het werken aan een aantal duurzaamheidsprojecten de hoogste prioriteit heeft. Het college geeft een aantal voorbeelden en daarmee wordt in de ogen van de rekenkamercommissie geïllustreerd welke functie de paraplunotitie met name kan hebben. De voorgestelde paraplunotitie biedt de raad inzicht in de door het college aangegeven korte termijn activiteiten en de daarvoor benodigde capaciteit. Voor de volledigheid: de paraplunotitie is geen uitgebreid document met vele bijlagen. Het gaat om een beknopt document waarin concrete richting met betrekking tot de uitvoering wordt aangegeven. Voor de inhoudelijke onderbouwing van de delen van het duurzaamheidsbeleid zullen altijd aparte deeluitwerkingen nodig zijn. Dat geldt overigens ook onder de omgevingsvisie om het omgevingsplan nader te onderbouwen.
- De paraplunotitie is vervolgens een prima start om, bij de verdere invulling van de rol van coördinerend portefeuillehouder, het door het college aangegeven tweemaandelijks duurzaamheidsoverleg (verder) te structureren. De paraplunotitie is als het ware de agenda voor dat (nieuwe) overleg

Ons voorstel aan de raad

Wij stellen u voor om kennis te nemen van het onderzoeksrapport Duurzaamheid en als volgt te besluiten:

1. In te stemmen met de conclusies en aanbevelingen uit het onderzoeksrapport Duurzaamheid;
2. Het college opdracht te geven de aanbevelingen die aan het college zijn gedaan uit te voeren, met inachtneming van de onder aanbeveling 1 voorgestelde datum van 1 januari 2024;
3. Het college opdracht te geven voor het opstellen van een planning voor de opvolging van de overige aanbevelingen.

Namens de rekenkamercommissie

Kees Langerwerf

Nico op de Laak

Bijlagen:

- Onderzoeksrapport Duurzaamheid
- Bestuurlijke reactie van het college